

**Uchwała nr X/79/07
Rady Miejskiej w Czersku
z dnia 28 czerwca 2007 r.**

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Czersk na lata 2007- 2013

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t. j. - Dz. U. z 2001 r. nr 142 poz. 1591 z późn. zm.) w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. nr 64 poz. 593 z późn. zm.)

**Rada Miejska
uchwała, co następuje:**

§ 1

Przyjąć Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Czersk na lata 2007 – 2013, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierzyć Burmistrzowi.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń.

Przewodniczący Rady

Krzysztof Sękielowski

Uzasadnienie:

Do zadań gminy należy opracowanie i wdrażanie w życie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dokument stanie się podstawą polityki społecznej Gminy Czersk. Otworzy możliwości ubiegania się o środki pozabudżetowe dla instytucji i organizacji społecznych.

W związku z powyższym przyjęcie niniejszej uchwały jest potrzebne i zasadne.

**Załącznik do uchwały nr X/79/07
Rady Miejskiej w Czersku
z dnia 28 czerwca 2007 r.**

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
W GMINIE CZERSK
W LATACH 2007 – 2013**

CZERSK 2007

I. WPROWADZENIE

Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 z późniejszymi zmianami) nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Sytuacja gospodarcza, narastanie problemów społecznych, powiększanie obszarów i problemów wychowawczych wśród dzieci i młodzieży oraz patologii społecznych wywołanych m.in. trudnościami adaptacyjnymi młodego pokolenia sprawiają, że konieczne jest wypracowanie planów i narzędzi zapobiegania tym niepokojącym zjawiskom. Sformułowanie gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych jest odpowiedzią na realną sytuację ekonomiczno - społeczną mieszkańców.

Obowiązujący dotychczas model pomocy społecznej polegający głównie na udzielaniu bezpośredniego wsparcia finansowego potrzebującym, choć doraźnie skuteczny, konserwuje zastaną sytuację w sferze pomocy społecznej. Zadaniem pracy socjalnej powinna być jednak również szeroko pojęta profilaktyka mająca na celu zapobieganie niepożądanym zjawiskom społecznym i zmniejszanie kręgu potencjalnych świadczeniobiorców.

Z samej istoty strategii wynika jej długofalowość. W typowaniu obszarów interwencji i przyjmowanych celach i zadaniach koncentrowano się na globalnym ujęciu problemów tak, by oderwać się od doraźnych, często spektakularnych i efektownych działań, być może ważnych w danej chwili, jednakże niekoniecznie istotnych z punktu widzenia całościowej wizji rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy.

Dokument niniejszy jest również zapisem dążenia władz gminy do zapewnienia mieszkańcom jak najlepszych warunków życia na jej terenie. Pomyślność wspólnoty samorządowej zależy bowiem od wielu czynników, wśród których komfort życia i ład społeczny grają niebagatelną rolę. Bezrobocie, ubóstwo, stworzenie możliwości samorealizowania się młodzieży, integracja osób starszych i niepełnosprawnych są ważnymi wyznacznikami w dokonywanej przez mieszkańców ocenie działalności władz samorządowych i własnego poziomu życia. Strategia jest komunikatem skierowanym do lokalnej społeczności, stanowi wyraz troski gminy o pomyślność obywateli, ukazuje zamierzone działania. Strategia ma szansę stać się nową jakością w relacjach pomiędzy uczestnikami życia społecznego na terenie miasta i gminy Czersk i pobudzić aktywność społeczną mieszkańców.

II. METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII

Strategią zwykło się określać dokument, który wybranym przemyślanym, założonym do osiągnięcia celom przypisuje cały wachlarz zadań, określa środki i metody ich realizacji, w sposób całościowy i przemyślany wytycza kierunki, typuje priorytety, wskazuje zagrożenia. Zawiera również metody oceny (ewaluacji) i wskazuje podmioty odpowiedzialne za ich realizację. Rozwiązania szczegółowe opracowań bywają wielorakie i operują różnym poziomem uszczegółowienia. Jednak z założenia, biorąc pod uwagę stosunkowo długi horyzont czasowy (7 lat) strategia musi być dokumentem o stosunkowo dużym poziomie ogólności. Dynamika procesów społecznych i warunkujących je procesów ekonomicznych jest tak duża, że dokumenty planistyczne muszą stwarzać możliwości modyfikacji i poprawek.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przyjęto następujący tryb postępowania:

1. określenie misji gminy w zakresie polityki społecznej zawierającej cel nadrzędny, do którego władze wspólnoty samorządowej zamierzają dążyć;
2. określenie obszarów interwencji najważniejszych z punktu widzenia prowadzonej polityki społecznej z krótką analizą występujących problemów;

3. wskazanie celu podstawowego, które władze gminy zamierzają osiągnąć w każdym z wytypowanych obszarów;
4. wskazanie celów operacyjnych służących osiągnięciu wytyczonych celów podstawowych;
5. wskazanie oczekiwanych efektów wdrażanego programu, określenie podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań.

W zasadniczej części strategii można wyróżnić trzy części.

Część pierwsza - Raport o stanie gminy zawiera ocenę aktualnej sytuacji społeczno – gospodarczej Miasta i Gminy Czersk. Z uwagi na tematykę opracowania (strategia dotycząca problemów społecznych) raport dotyczy tych dziedzin, które w największym stopniu wpływają na aktualny poziom życia mieszkańców gminy. Dlatego też znajduje się tutaj opis infrastruktury technicznej, stanu gospodarki, sytuacji demograficznej, problemów społecznych na terenie gminy.

Część druga to właściwa wszystkim strategiom tzw. Analiza SWOT. Obejmuje ona szanse i zagrożenia, wskazuje mocne i słabe strony gminy, analizuje perspektywy, projekcje w obszarze szeroko rozumianej polityki społecznej i tych sfer życia, które bezpośrednio jej dotyczą. Analiza SWOT sporządzona została w formie tabelarycznego zestawienia w odniesieniu do najważniejszych i palących problemów społecznych. Przyjęty sposób prezentacji pozwala na czytelne przedstawienia obszarów, gdzie interwencja w stan obecny pozwoli na osiągnięcie zamierzonych rezultatów.

Część trzecia to wytyczenie misji gminy oraz wskazanie wspomnianych wcześniej obszarów, przypisanie im celów szczegółowych, skonkretyzowanych zadań oraz oczekiwanych efektów. Ich wybór został poprzedzony rzetelną oceną stanu faktycznego, uwarunkowaniami mikro- i makroekonomicznymi, wnioskami wypływającymi z dokonanej analizy SWOT oraz potrzebami lokalnej społeczności. Nie bez znaczenia były również dotychczasowe doświadczenia w rozwiązywaniu problemów społecznych, będące udziałem zwłaszcza pracowników Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

III. KANONY POLITYKI SPOŁECZNEJ

Z dniem 1 maja 2004 r. Rzeczpospolita Polska stała się członkiem Unii Europejskiej i dlatego też bierze udział w programach wspólnotowych dotyczących również rozwiązań społecznych. Unia Europejska jest rzecznikiem aktywnej polityki społecznej. Ma ona pozwalać na skuteczne radzenie sobie państw członkowskich z najpoważniejszymi bolączkami społecznymi, takimi jak wykluczenie społeczne.

Rada Europejska w grudniu 2000 r. w Nicei przyjęła konkretne wytyczne w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego (Agenda Społeczna). Zasadniczym celem przewidzianym w Agendzie jest „bardziej spójne społeczeństwo: równe szanse dla wszystkich”. Natomiast podstawowym narzędziem realizacji tego celu jest zastosowanie otwartej metody koordynacji. Ma ona prowadzić do opracowania jednej listy wspólnych celów dla integracji społecznej, emerytur i rent oraz opieki zdrowotnej, włączając w to cele horyzontalne, takie jak równość szans i dostęp do rynku pracy.

Otwarta metoda koordynacji to sposób na podejmowanie i realizowanie wspólnych działań w obszarze polityki społecznej. Założenia podstawowe tej metody polegają na wyznaczaniu wspólnych celów na podstawie uzgodnionego metodologicznie opisu zjawisk społecznych. Zarówno dla opisu zjawisk społecznych, jak i wyznaczania celów zdefiniowano i przyjęto szereg wskaźników. Odnoszą się one do całej gospodarki (tzw. wskaźniki strukturalne) oraz do obszarów socjalnych.

W 2005 r. przyjęta została przez Komisję Europejską druga faza Agendy Społecznej, obejmująca okres do 2010 r. Jej mottem stało się sformułowanie: „Społeczna Europa w gospodarce światowej: zatrudnienie i szanse dla wszystkich”.

Agenda Społeczna przewiduje modernizację modelu społecznego w Europie w oparciu o realizację założeń Agendy Lizbońskiej. Nowa Agenda mówi o konieczności gwarancji zatrudnienia i

zwiększenia szans na jego osiągnięcie. Wszystko to w oparciu o dynamiczny wzrost gospodarczy Unii, osiągnięty dzięki modernizacji rynku pracy poprzez innowacje i nowe technologie oraz zwiększenie ochrony socjalnej.

Europejski Model Społeczny opiera się na przekonaniu, że możliwe jest pogodzenie wymogów szybkiego rozwoju ekonomicznego z realizacją celów społecznych (bezpieczeństwo zatrudnionych, dostęp do sfery publicznej itp.).

Od marca 2005 roku rozpoczął się nowy okres strategii społeczno - gospodarczej Unii Europejskiej. Ogłoszono wówczas nowy początek Strategii Lizbońskiej. Jako jeden z podstawowych celów UE uznano wzrost zatrudnienia, w tym zaangażowanie większej liczby osób w aktywną działalność zawodową oraz modernizację systemów zabezpieczeń socjalnych. W lipcu 2005 r. w przyjętych Strategicznych Wytycznych Wspólnoty na lata 2007-2013, zwrócono uwagę na potrzebę działań na rzecz modernizacji systemu zabezpieczenia społecznego w związku z działaniami na rzecz wzrostu zatrudnienia. Jako jeden z priorytetów uznano stworzenie integracyjnego rynku pracy dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji lub osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Poza programami wspólnotowymi opracowywane są dokumenty krajowe. Rada Ministrów RP opracowała założenia aktywnej polityki społecznej na lata 2007 – 2013. Dokument ten, przyjęty 13 września 2005 r. nosi nazwę STRATEGIA POLITYKI SPOŁECZNEJ NA LATA 2007 – 2013. Strategia wytycza 7 priorytetów, które zdaniem władz, szybko wdrożone i zrealizowane przyczynią się do rozwiązania trapiących Polskę problemów społecznych. Sformułowanie priorytetów poprzedzono diagnozą stanu obecnego, ze szczególnym uwzględnieniem demografii, ubóstwa, kondycji i zagrożeń współczesnej rodziny i społeczeństwa obywatelskiego. Dokument ten formułuje pożądaną do osiągnięcia cel prowadzonej polityki społecznej, którym ma być zbudowanie na poziomie krajowym zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącej do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz wsparcia grup zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli. Sformułowane priorytety krajowe są następujące:

- poprawa warunków dla powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci;
- wdrożenie aktywnej polityki społecznej;
- kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych;
- budowa systemu wsparcia dla osób w wieku poprodukcyjnym;
- aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych;
- partnerstwo publiczno – społeczne jako podstawa rozwoju usług społecznych;
- integracja społeczna i zawodowa imigrantów.

Władze województwa pomorskiego przyjęły w 2006 r. dokument strategiczny, którego celem jest planowe i komplementarne rozwiązywanie problemów społecznych. Dokument nosi nazwę – Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego do roku 2013. Wytyczono w niej misję województwa w zakresie polityki społecznej, którą jest „**wysoka jakość życia mieszkańców regionu w zintegrowanych i aktywnych wspólnotach lokalnych z możliwością pełnego uczestnictwa w rozwoju społeczno – gospodarczym**”. W celu realizacji misji wskazano cztery priorytety, a w ramach każdego z nich dodatkowo wytypowano po kilka celów.

Priorytet I – Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej:

- Cel 1 – Dostosowanie oferty edukacyjnej do rynku pracy;
- Cel 2 – Zwiększenie dostępności do instytucji rynku pracy;
- Cel 3 – Rozwój kształcenia ustawicznego;
- Cel 4 – Aktywizacja zawodowa osób będących w trudnej sytuacji na rynku pracy;

Priorytet II. Wzmacnianie integracji społecznej:

- Cel 1 – Zapobieganie wykluczeniu społecznemu;
- Cel 2 – Tworzenie warunków do wczesnego diagnozowania i wsparcia w sytuacjach

- zagrożenia wykluczeniem społecznym;
- Cel 3 – Tworzenie warunków do wyzwania aktywności indywidualnej osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie;
- Cel 4 - Wspieranie działań środowisk lokalnych na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej.

Priorytet III – Rozwój społeczeństwa obywatelskiego:

- Cel 1 - Tworzenie warunków do budowania instytucjonalnego wsparcia rozwoju społeczeństwa obywatelskiego;
- Cel 2 – Wzmacnianie postaw obywatelskich;
- Cel 3 – Podnoszenie jakości działalności organizacji pozarządowych;

Priorytet IV – Poprawa infrastruktury i systemów wsparcia integracji społecznej:

- Cel 1 – Zwiększenie dostępności usług instytucji wspierających;
- Cel 2 – Podnoszenie jakości usług instytucji wspierających;
- Cel 3 – Stwarzanie warunków do powstawania i funkcjonowania koalicji i partnerstw na rzecz rozwiązywania problemów społecznych;
- Cel 4 – Budowanie komplementarnego systemu i standaryzacja usług.

IV. RAPORT O STANIE MIASTA I GMINY CZERSK

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ

Gmina miejsko - wiejska Czersk położona jest południowej części województwa pomorskiego w powiecie chojnickim. Gmina sąsiaduje:

- od zachodu z gminą Chojnice;
- od północy z gminami Brusy, Karsin i Stara Kiszewa;
- od wschodu z gminami Kaliska, Czarna Woda i Osieczna;
- od południa z gminami Tuchola i Śliwice.

Gmina zajmuje powierzchnię 380 km². Użytki rolne zajmują ok. 27% powierzchni gminy, lasy ok. 64%.

Czersk położony jest w odległości ok. 100 km od Gdańska i 330 km od Warszawy. Odległość od ośrodka powiatowego w Chojnicach wynosi 30 km.

Administracyjnie gmina dzieli się na miasto Czersk i 17 jednostek pomocniczych (sołectw) obejmujących łącznie 84 miejscowości.

Lp.	Sołectwo	Wsie przypisane do sołectwa
1.	Będźmierowice	
2.	Gotelp	Kamionka, Nowa Juńcza, Stara Juńcza, Nowe Prusy, Przyjaźnia, Pustki, Polana
3.	Gutowiec	Kurkowo
4.	Klaskawa	Mosna, Struga
5.	Krzyż	Bielawy, Kłodnia, Kwieki, Niezurawa, Sienica, Stodółki
6.	Kurcze	Bagna, Dąbki, Konewki, Ostrowite, Twarożnica, Ustronie
7.	Lipki	Lipki Dolne, Lipki Górne, Kęsza, Wądoły, Złe Mięso
8.	Łąg	Bukowa Góra, Szyszkowiec
9.	Łąg Kolonia	Budziska, Stare Prusy, Szałamaje
10.	Łubna	Koszary
11.	Malachin	

12.	Mokre	Rówki, Listewka
13.	Odry	Wojtal, Uroża
14.	Rytel	Błoto, Kaliska, Duża Klonia, Mała Klonia, Duże Wędoły, Małe Wędoły, Karolewo, Konigort, Konigórtok, Młynki, Modrzejewo, Olszyny, Płecno, Uboga, Wędoły, Zapora, Jeziórki, Ostrowy
15.	Wieck	Klonowice, Zawada
16.	Zapędowo	Nowy Młyn, Gartki, Lutom, Lutomski Most, Brda, Czerska Struga, Suszek, Kosowa Niwa, Żukowo
17.	Złotowo	Łukowo

W Gminie Czersk zamieszkuje 21 270 osób – 9 578 w mieście i 11 692 na terenach wiejskich. Poniżej przedstawiono wykaz miejscowości wiejskich Czersk wraz z powierzchnią i liczbą mieszkańców w każdej z nich uszeregowane w kolejności alfabetycznej.

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia (ha)	Liczba mieszkańców
1.	Będźmierowice	2492	484
2.	Gotelp	3677	759
3.	Gutowiec	1056	474
4.	Klaskawa	2200	303
5.	Krzyż	2883	675
6.	Kurcze	2012	363
7.	Lipki	1242	644
8.	Łąg	1122	1263
9.	Łąg Kolonia	2587	545
10.	Łubna	1157	327
11.	Malachin	2137	563
12.	Mokre	1977	269
13.	Odry	2009	634
14.	Rytel	4396	2435
15.	Wieck	2253	163
16.	Zapędowo	2037	412
17.	Złotowo	1775	895

2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy wynosi 104,4 km, z czego na miasto przypada 70,3 km, natomiast na obszar wiejski 34,1 km. Wskaźniki skanalizowania wynoszą odpowiednio 90% i 40%. Miasto Czersk obsługuje mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości 1900 m³/dobę. Oczyszczalnie ścieków działają ponadto w miejscowościach Rytel (komunalna, mechaniczno – biologiczna o przepustowości 575 m³) i lokalna mechaniczna oczyszczalnia ścieków funkcjonująca w związku działalnością gospodarstwa rybackiego w miejscowości Myłof.

W gospodarstwach nie przyłączonych do sieci nieczystości płynne gromadzone są w przydomowych zbiornikach zamkniętych i wywożone są do punktów zlewnych oczyszczalni.

Gospodarka odpadami

Nieczystości stałe z obszaru miasta i gminy Czersk usuwane są w sposób zorganizowany. Mieszkańcy i podmioty gospodarcze mogą korzystać z usług 3 operujących na tym terenie wyspecjalizowanych firm wywozowych. Odpady wywożone są na składowisko odpadów komunalnych w Niezurawie, które przyjmuje również śmieci spoza terenu gminy.

Władze gminy sukcesywnie zwiększają udział odpadów zbieranych selektywnie. Odbywa się to poprzez pojemniki zbiorcze typu P01 o pojemności 1100 litrów usytuowane w wytypowanych punktach na obszarze gminy oraz odpowiednio oznakowane worki przeznaczone na szkło i tworzywa sztuczne, odbierane bezpośrednio z posesji.

Sieć wodociągowa

Stopień zwodociągowania miasta wynosi ok. 95%, za obszarach wiejskich wskaźnik ten wynosi ok. 60%. Sieć wodociągowa zasilana jest z 4 ujęć zlokalizowanych w Czersku, Łęgu, Odrach i Rytlu.

Elektroenergetyka

Sieć energetyczna jest dobrze rozwinięta i stanowi jednolity system krajowy. Energia dostarczana jest z Głównych Punktów Zasilania zlokalizowanych w Czersku i Chojnicach. Na uwagę zasługują funkcjonujące na terenie gminy małe elektrownie wodne. Dwie znajdują się w miejscowości Myłof o łącznej mocy 850 kW, jedna we wsi Wojtal (22kW) i jedna we wsi Zawada (32kW).

Drogi

Oś komunikacyjną gminy stanowi droga krajowa nr 22 Kostrzyn – Grzechotki będąca częścią traktu Berlin – Kaliningrad. Drugą z ważnych dróg jest droga wojewódzka nr 237 Czersk – Tuchola – Mąkowarsko. Dla ruchu lokalnego podstawowe znaczenie mają drogi powiatowe i gminne. Najważniejsze z nich to drogi: Czersk – Śliwice, Czersk – Brusy, Czersk – Karsin – Lubnia, Rytel – Zapędowo, Czersk – Odry – Wojtal, Łąg – Stare Prusy – Zawada.

Choć stopień gęstości dróg wydaje się zadowalający to drogi wymagają modernizacji, zarówno jeśli chodzi o szerokość pasa drogowego, jak i nawierzchnię i towarzyszącą infrastrukturę w postaci skrzyżowań, chodników, odwodnień, oświetlenia itp.

Infrastruktura komunikacji elektronicznej

Na całym obszarze gminy dostępna jest telefonia przewodowa i potrzeby mieszkańców mogą być w pełni zaspokojone. Jedynym ograniczeniem jest bariera kosztowa występująca po stronie indywidualnych odbiorców. Na terenie gminy funkcjonuje telefoniczna centrala cyfrowa, dysponująca wolnymi, możliwymi do przyłączenia numerami. Ponadto gmina pozostaje w zasięgu działających na polskim rynku operatorów telefonii komórkowej. następujących stacji bazowych telefonii komórkowej:

3. GOSPODARKA

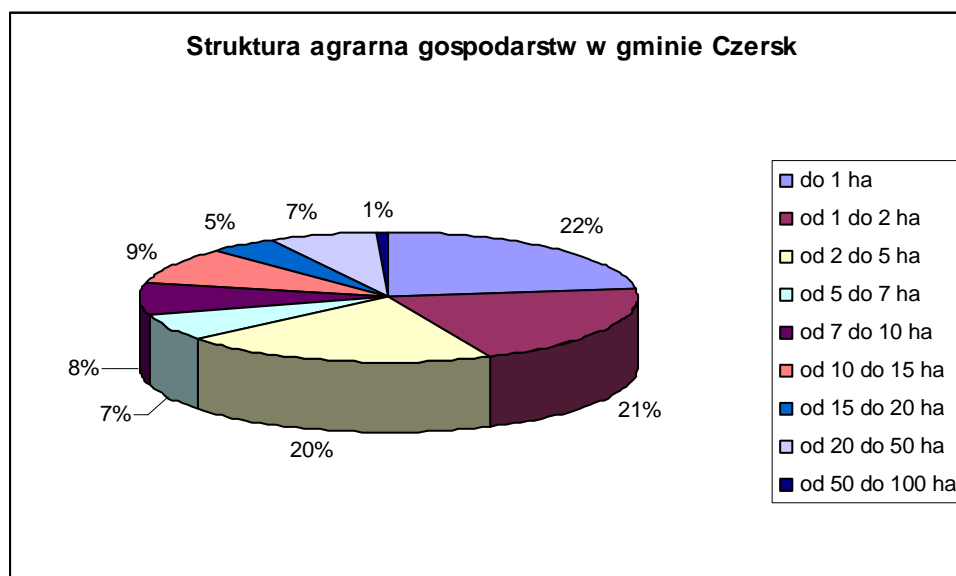
Łagodna rzeźba terenu i umiarkowany klimat sprzyjają produkcji rolnej. Uzupełnieniem działalności rolniczej jest działalność produkcyjna i usługowa. Wysoki wskaźnik lesistości sprzyja gospodarce leśnej i przetwórstwu drewna. Położenie wśród kompleksów leśnych oraz rozwinięta sieć hydrograficzna ma wpływ na rozwój turystyki.

Rolnictwo

Na obszarze gminy dominującą formą własności jest rolnictwo indywidualne. Struktura agrarna gminy jest nie jest zbyt korzystna. Gospodarstwa o powierzchni pow. 10 ha stanowią 22% ogółu.

Grupy obszarowe użytków rolnych	Liczba gospodarstw
Ogółem	1545
do 1 ha	350
od 1 do 2 ha	319
od 2 do 5 ha	315
od 5 do 7 ha	106
od 7 do 10 ha	124
od 10 do 15 ha	141
od 15 do 20 ha	70
od 20 do 50 ha	107
od 50 do 100 ha	11
Pow 100 ha	0

* Podstawa: Dane GUS – Powszechny Spis Rolny 2002 r.

Produkcja roślinna i zwierzęca.

W strukturze zasiewów dominują zboża. Na dalszych miejscach lokują się rośliny okopowe oraz kukurydza. Rodzaje upraw uwarunkowane są bonitacją gleb oraz rodzajami hodowli.

Wyszczególnienie	Ogółem	
	W ha	Ilość gospodarstw
pszenica		
- jara	222,99	84
- ozima	24,39	19
żyto	1984,74	615
jęczmień		
- jary	305,21	138
- ozimy	6,50	5
owies	160,22	115
pszenżyto		
- jare	420,59	283
- ozime	208,63	88
mieszanki zbóż		
- jare	573,07	254
- ozime	7,03	6
ziemniaki	451,92	600
kukurydza na zielonkę	180,76	58

- Podstawa: Dane GUS – Powszechny Spis Rolny 2002 r.

Hodowla obejmuje głównie trzodę chlewną i bydło. Wysoki odsetek gospodarstw utrzymujących oba typy produkcji wskazuje na brak specjalizacji w hodowli. Bez zwierząt gospodarskich funkcjonowało aż 935 gospodarstw rolnych. Na uwagę zasługują prowadzone na terenie gminy gospodarstwa rybne (hodowla pstrąga).

Zwierzęta hodowlane	Ilość sztuk	Ilość gospodarstw
Bydło	5290	529
- w tym krowy	1901	424
Trzoda chlewna	9202	434
- w tym lochy	956	
Konie	218	118
Owce	230	16
Kury	12715	Brak danych

* Podstawa: Dane GUS – Powszechny Spis Rolny 2002 r.

Pozarolnicza działalność gospodarcza

Rolniczy charakter gminy przesądza o tym, że niewiele jest podmiotów prowadzących działalność gospodarczą niezwiązaną z rolnictwem. Funkcjonują drobne zakłady wytwórcze i usługowe. Do najważniejszych należą:

branża drzewna:

- „Klose” - Czerska Fabryka Mebli Sp. z o.o.;
- INTERHOLZ Sp. z o.o.;
- Bogdan Sękowski – Zakład Stolarski;
- Stolarstwo – Ryszard Ossowski
- „ANTOM” P.P.H.;

branża metalowa:

- „ASMET” Sp. z o.o.;
- „ROMEX” P.P.U.H.;

branża spożywczo-mięsna:

- Skiba – Zakłady Mięsne – Ubojnia;
- Zakład Przetwórstwa Mięsnego „Wędlinka”;
- Roal Sp. z o.o. Piekarnia;

branża budowlana:

- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe – Kropidłowski Kazimierz;
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „LEMAR”;
- GAMA P.P.U.H. – Zabrocki Mariusz;

leśnictwo:

- Nadleśnictwo Czersk;
- Nadleśnictwo Rytel;

handel i usługi:

- POLOmarket Sp. z o.o.;
- Jeronimo Martins Distributions (Biedronka);
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”;
- „JADMAR” F.H. - Jadwiga Kaczyńska
- Hurtownia Leków – Ptach Roman;

transport:

- Usługi Transportowe - Krzysztof Babiński;

inne:

- Spółdzielnia Inwalidów „Równość” Zakład Pracy Chronionej;
- „PETRON” P.P.U.H.;
- SAGO – wózki widłowe.

4. TURYSTYKA

Uzupełniającą w stosunku do rolnictwa i gospodarki leśnej gminy Czersk staje się turystyka. Walory przyrodnicze w postaci czystych rzek i jezior, dużych kompleksów leśnych oraz czystego środowiska powodują, że tereny gminy mogą być doskonałym miejscem wypoczynku. Rozwijają się gospodarstwa agroturystyczne, które poza wyżywieniem i noclegami oferują dodatkowe atrakcje w postaci jazdy konnej, przejażdżek, wędkowania itp.

Przybywający na teren gminy turyści mogą korzystać z uroków Tucholskiego Parku Krajobrazowego, który zajmuje prawie 30% powierzchni gminy. Wytyczono również 5 szlaków pieszych oraz szlaki wodne na Brdzie, Kanale Brdy i Wdzie (Czarnej Wodzie).

5. MIESZKAŃCY

Wielkość populacji

Wskaźniki demograficzne mają zasadniczy wpływ na jakość życia, szanse rozwojowe i tempo wzrostu poziomu życia w gminie. Takie parametry jak wykształcenie mieszkańców, gęstość zaludnienia, dodatni poziom przyrostu naturalnego, dodatnie saldo migracji, zachowanie równowagi pomiędzy płciami, właściwe proporcje pomiędzy grupami ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym decydują o przyszłości gminy.

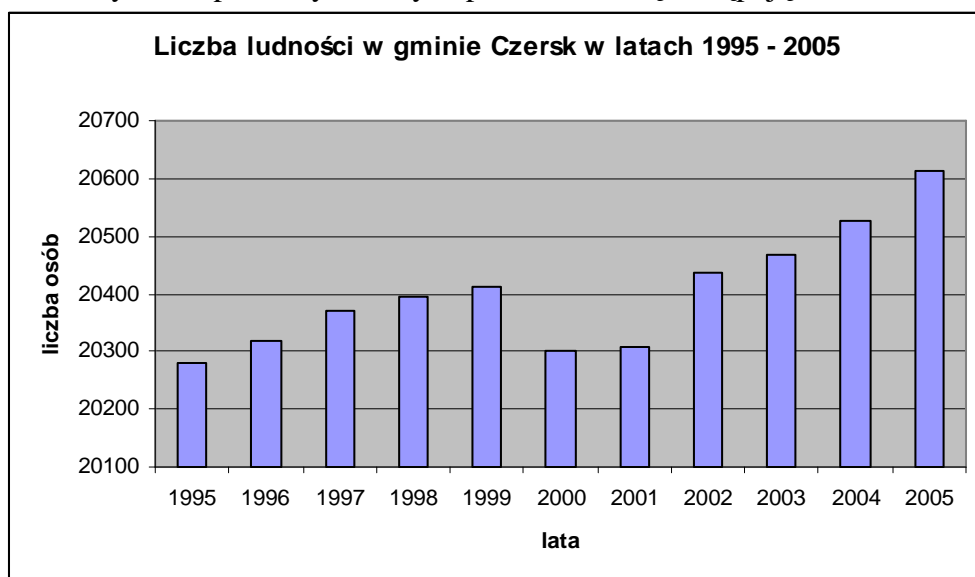
Poniżej przedstawiono dane dotyczące populacji gminy w latach 2000 – 2005 w rozbiciu na miasto Czersk i obszar wiejski.

Rok	Liczba ludności		Urodzenia		Zgony		Saldo migracji	
	miasto	wieś	miasto	wieś	miasto	wieś	miasto	wieś
1995	9271	11008	113	165	91	105	-3	-34
1996	9317	11003	125	151	86	130	7	-26
1997	9339	11032	125	158	90	92	-13	-37
1998	9366	11028	115	153	93	118	5	-39
1999	9342	11070	117	136	104	112	-37	24
2000	9418	10884	121	145	79	118	-8	-8
2001	9419	10890	111	144	95	102	-15	4
2002	9482	10953	121	144	67	84	9	3
2003	9467	11000	86	156	93	103	-8	-6
2004	9489	11037	101	138	83	104	4	3
2005	9518	11094	121	146	80	97	-12	8

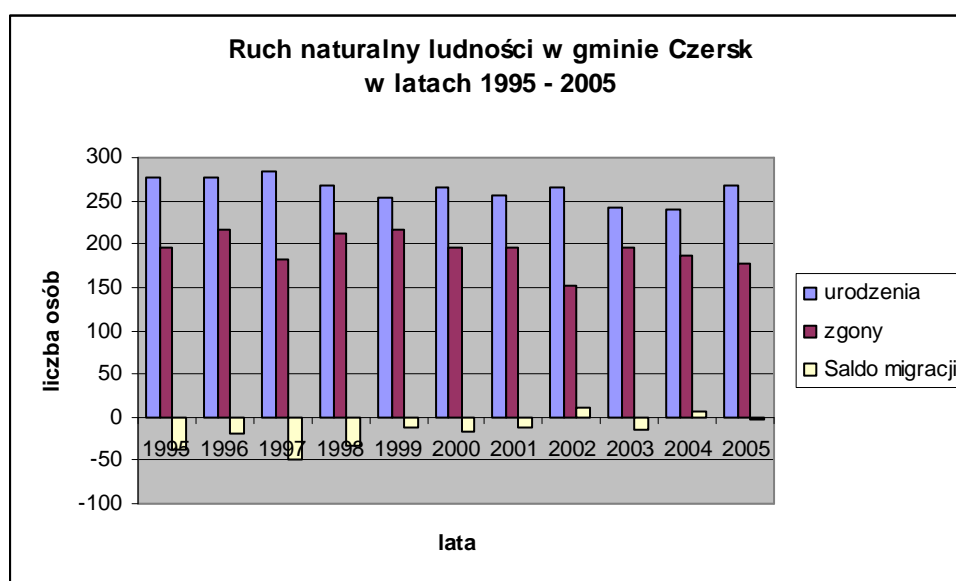
Zagregowane dane dotyczące całego obszaru gminy przedstawiają się następująco:

Rok	Liczba ludności	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Saldo migracji
1995	20279	278	196	82	-37
1996	20320	276	216	60	-19
1997	20371	283	182	101	-50
1998	20394	268	211	57	-34
1999	20412	253	216	37	-13
2000	20302	266	197	69	-16
2001	20309	255	197	58	-11
2002	20435	265	151	114	12
2003	20467	242	196	46	-14
2004	20526	239	187	52	7
2005	20612	267	177	90	-4

Graficzny obraz poniższych danych przedstawia się następująco:

Sytuacja demograficzna w gminie Czersk jest stosunkowo korzystna. Począwszy od 2000 r. liczba ludności systematycznie rośnie. Utrzymuje się ciągle dodatni przyrost naturalny, a saldo migracji w dłuższym okresie czasu oscyluje wokół zera.

Struktura wiekowa

Poniższa tabela przedstawia populację gminy w rozbiu na grupy wiekowe uwzględniając płeć (2002 r.)

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
0-4 lata	1262	665	597
5-9 lat	1509	786	723
10-14 lat	1701	899	802
15-19 lat	1835	911	924
20-24 lata	1550	791	759

25-29 lat	1462	760	702
30-34 lata	1311	674	637
35-39 lat	1362	713	649
40-44 lata	1584	837	747
45-49 lat	1439	749	690
50-54 lata	1278	635	643
55-59 lat	718	333	385
60-64 lata	818	372	446
65-69 lat	817	364	453
70-74 lata	622	266	356
75-79 lat	426	133	293
80-84 lata	244	82	162
Powyżej 85	185	51	134
Razem	20123	10021	10102

*Podstawa: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Najliczniejszą grupą w gminie są osoby pomiędzy 15 a 19 rokiem życia.

Struktura ludności według wieku mająca wpływ na kształtowanie się struktur społeczno – ekonomicznych przedstawia się następująco:

Grupa wiekowa	Osoby	% ogółu
Wiek przedprodukcyjny:	5556	27,61
- kobiety	2673	13,28
- mężczyźni	2883	14,33
Wiek produkcyjny:	11827	58,77
- kobiety	5585	27,75
- mężczyźni	6242	31,02
Wiek produkcyjny mobilny	8020	39,85
- kobiety	3867	19,21
- mężczyźni	4153	20,64
Wiek produkcyjny niemobilny:	3807	18,92
- kobiety	1718	8,54
- mężczyźni	2089	10,38
Wiek poprodukcyjny:	2740	13,62
- kobiety	1844	9,16
- mężczyźni	896	4,46
Ogółem	20123	100

*Podstawa: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002

Obecnie największą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Jednakże w przyszłości zwiększać się będzie procentowy udział osób w wieku poprodukcyjnym. Na uwagę zasługuje również wkraczający na rynek pracy wyż demograficzny. Spowoduje to znaczące perturbacje na rynku pracy w przyszłości.

Poziom wykształcenia ludności

Stosunkowo korzystnie przedstawiają się natomiast wskaźniki dotyczące wykształcenia mieszkańców. Około 5% ogółu legitymuje się wykształceniem wyższym, 19% osób posiada wykształcenie średnie. Osób z wykształceniem co najwyżej podstawowym jest natomiast 40%.

Rodzaj wykształcenia	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Wyższe	750	312	438
Policealne	312	72	240
Średnie	3065	1363	1702
Zasadnicze zawodowe	5591	3582	2009
Podstawowe ukończone	6164	2484	3680
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	387	172	215

* Podstawa: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Wykres graficzny powyższych danych przedstawia się następująco:

Poziom bezrobocie

Bezrobocie należy do największych problemów społecznych w gminie. Istniejące podmioty gospodarcze nie mają wystarczającego potencjału, by stworzyć miejsca pracy dla bezrobotnych mieszkańców gminy. Rolnictwo natomiast, nawet w okresach rozwojowych, nie generuje przyrostu miejsc pracy, a w miarę wprowadzania coraz nowocześniejszych metod i narzędzi ujawnia ukryte bezrobocie. Dlatego też w najbliższym czasie nie należy spodziewać się znaczącej zmiany na rynku pracy. Szansą dla gminy mogłyby być nowe inwestycje w gminie (choćby w zakresie przetwórstwa rolno – spożywczego czy turystyki), lub też na terenie pobliskich Chojnic.

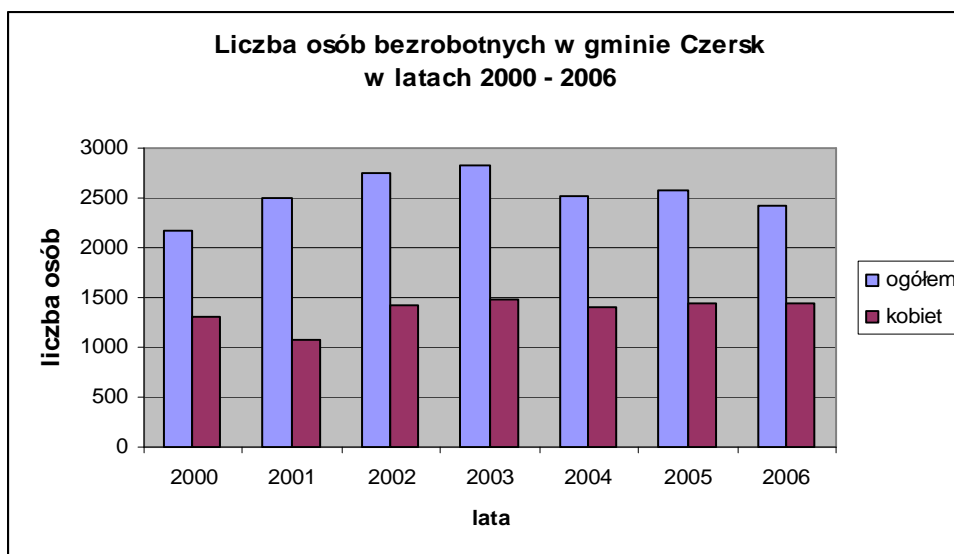
Dynamika bezrobocia w gminie Czersk

Data	Liczba bezrobotnych		Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku	
	ogółem	kobiet	ogółem	w tym kobiety
31.12.2000 r.	2.168	1.300	514	212

31.12.2001 r.	2.506	1.077	463	283
31.12.2002 r.	2.757	1.430	448	253
31.12.2003 r.	2.826	1.482	628	232
31.12.2004 r.	2.523	1.409	509	213
31.12.2005 r.	2.586	1.438	569	187
31.12.2006 r.	2.432	1.440	416	175

*Podstawa: dane PUP w Chojnicach

Jak wynika z załączonego zestawienia począwszy od 2003 r. rysuje się zauważalna tendencja malejąca. Dotyczy to jednak bezrobotnych ogółem. Liczba bezrobotnych kobiet wykazuje natomiast tendencję wzrostową.

Podobnie jak na obszarze całego kraju wysoki wśród bezrobotnych jest udział osób długotrwale bezrobotnych. Ponadto bardzo niekorzystnym zjawiskiem jest to, że ponad 80% bezrobotnych nie jest już uprawnionych do otrzymywania zasiłków.

Okres pozostawania bez pracy	Liczba bezrobotnych	W tym kobiet
Do 1 miesiąca	127	47
1 – 3 miesięcy	249	109
3 – 6 miesięcy	348	191
6 – 12 miesięcy	369	212
12 – 24 miesięcy	446	246
Powyżej 24 miesięcy	886	618

*Podstawa: dane PUP w Chojnicach (stan na dzień 28.02.2007 r.)

Bezrobocie w równym stopniu dotyka niemalże wszystkie grupy wiekowe. Jedynie wśród osób powyżej 55 roku życia liczba osób bez pracy jest zdecydowanie niższa. Wiąże się to jednak z niższą aktywnością zawodową tej grupy wiekowej (wcześniejsze emerytury, przywileje emerytalne itp.).

Wiek bezrobotnych	Liczba bezrobotnych	W tym kobiet
18 – 24	595	352
25 – 34	630	392
35 – 44	519	327
45 – 54	555	306
55 - 59	112	46
60 - 64	14	Nie dotyczy

*Podstawa: dane PUP w Chojnicach (stan na dzień 28.02.2007 r.)

Niekorzystnie wyglądają również statystyki dotyczące wykształcenia bezrobotnych. Największa grupa osób bezrobotnych to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Rodzaj wykształcenia	Liczba bezrobotnych	W tym kobiet
Wyższe	46	38
Policealne i średnie zawodowe	410	292
Średnie ogólnokształcące	148	111
Zasadnicze zawodowe	1.069	554
Gimnazjalne i poniżej	752	428

*Podstawa: dane PUP w Chojnicach (stan na dzień 28.02.2007 r.)

Stopa bezrobocia w powiecie chojnickim na dzień 31.10.2006 r. wynosiła 23,3%. Dla porównania należy dodać, że na koniec 2006 r. stopa bezrobocia w województwie pomorskim wynosiła 15,5%, dla kraju wskaźnik ten wyniósł 14,9%.

Pośrednictwem pracy zajmuje się Powiatowy Urząd Pracy w Chojnicach.

Ochrona zdrowia

Podstawową opiekę medyczną mieszkańcom gminy zapewnia Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Czersku. W jego ramach funkcjonują:

- Poradnia ogólna zatrudniająca 4 lekarzy;
- Poradnia dla kobiet – zatrudniająca 1 ginekologa i położną;
- Poradnia dla dzieci zatrudniająca 2 lekarzy;
- 2 gabinety zabiegowe (dla dzieci i dla dorosłych);
- Gabinet rehabilitacyjny;
- Punkt szczepień.

Ponadto na terenie gminy funkcjonują Ośrodki Zdrowia w Rytlu i Łęgu oraz MEDICUS w Czersku. Na uwagę zasługuje również działalność Poradni Leczenia Uzależnień SP ZOZ w Czersku, gdzie potrzebujący pomocy mogą uzyskać pomoc psychiatry, psychologa, skorzystać z grupy wsparcia.

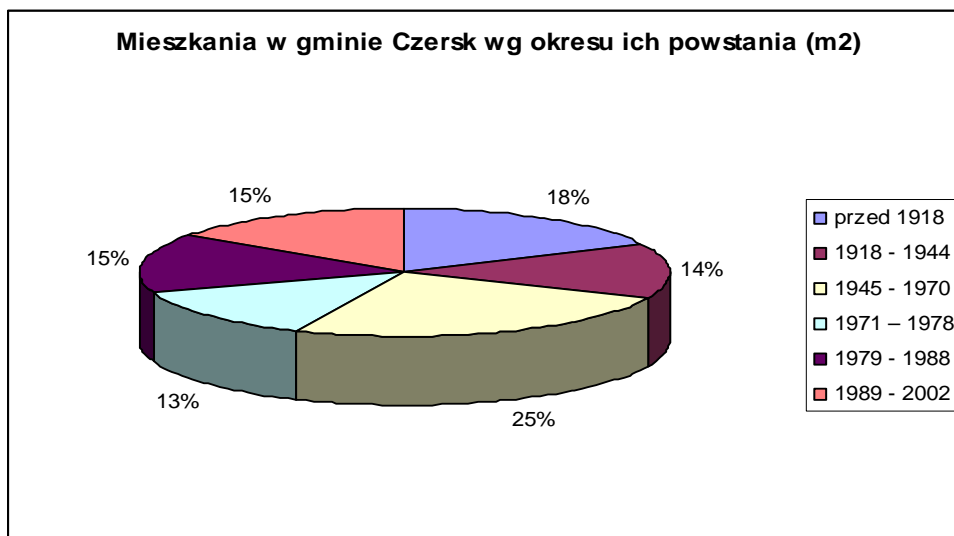
Stan infrastruktury mieszkaniowej

W gminie Czersk, wg danych GUS w 2002 r. istniały ogółem 5362 mieszkania o łącznej powierzchni 413 226m², z czego 5312 (o pow. 410 181 m²) było stale zamieszkałych.

Okres budowy	Liczba mieszkań	Powierzchnia użytkowa (m ²)
przed 1918	1120	72 672
1918 - 1944	849	56 487
1945 - 1970	1375	105 123
1971 - 1978	693	54 049
1979 - 1988	656	62 332
1989 - 2002	669	62563

*Podstawa: Dane GUS NSP 2002

Jak widać z załączonego zestawienia najczęściej (25%) stanowią mieszkania zbudowane pomiędzy 1945 i 1970 rokiem. Mieszkania powstałe w latach 1971 – 2002 stanowią łącznie 43% ogółu mieszkań.

Na obszarze wiejskim dominującą formą budownictwa jest budownictwo jednorodzinne w typie budowy zagrodowej. Poszczególne miejscowości połączone są siecią dróg gminnych. W samym Czersku występuje zabudowa zwarta, w układzie ulicowym. Sytuacja mieszkaniowa ludności jest zadowalająca, zarówno jeśli chodzi o liczbę izb w przeliczeniu na 1 mieszkańca, jak i przypadającą na osobę powierzchnię użytkową.

Mieszkania wg ilości izb i powierzchni ogółem:

Liczba izb w mieszkaniu	Liczba mieszkań
1 izba	56
2 izby	423
3 izby	1379
4 izby	1655
5 i więcej izb	1799

*Podstawa: Dane GUS NSP 2002

Powierzchnia mieszkania m²	Liczba mieszkań	Metraż na 1 osobę (m²)	Liczba mieszkań
do 30	172	poniżej 7	130
30 – 39	475	7,0 – 9,9	397
40 – 49	687	10,0 – 14,9	993
50 – 59	662	15,0 – 19,9	991
60 - 79	1148	20,0 – 29,9	1291
80 – 99	819	30 i więcej	1510
100 – 119	695	X	X
120 i więcej	654	X	X

*Podstawa: Dane GUS NSP 2002

Systematycznej poprawie z roku na rok ulega stan wyposażenia mieszkań w podstawową infrastrukturę techniczną. Dotyczy to zarówno starań władz gminnych (budowa wodociągów i rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej), jak i dążenia właścicieli mieszkań do podnoszenia ich standardu.

Mieszkania wg wyposażenia:

Wyposażenie mieszkania	Liczba mieszkań
mieszkania ogółem	5312
wodociąg ogółem	4837
wodociąg przydomowy	1313
wodociąg sieciowy	3524
bez wodociągu	475
ustęp splukiwany	4236
łazienka	4039
ciepła woda	3530
CO zbiorowe	543
CO indywidualne	2549
piece	2217
gaz z sieci	1306
gaz z butli	2587

*Podstawa: Dane GUS NSP 2002

Szkolnictwo

Na system oświatowy gminy Czersk składają się niżej wymienione placówki samorządowe:

- Przedszkole Samorządowe Nr 1 im. Kubusia Puchatka w Czersku;
- Przedszkole Samorządowe Nr 2 im. Jana Brzechwy w Czersku;
- Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Janusza Korczaka w Czersku;
- Szkoła Podstawowa w Gotelciu;

- Szkoła Podstawowa w Krzyżu;
  - Szkoła Podstawowa w Zapędowie;
  - Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Czersku (Gimnazjum i Szkoła Podstawowa);
  - Zespół Szkół w Łęgu (Gimnazjum, Szkoła Podstawowa i Przedszkole);
  - Zespół Szkół w Rytlu (Gimnazjum, Szkoła Podstawowa i Przedszkole)
- Placówki powiatowe:
- Zespół Szkół Specjalnych w Czersku (Gimnazjum i Szkoła Podstawowa).
  - Zespół Szkół Licealnych w Czersku
  - Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Malachinie

Ponadto w gminie funkcjonuje Szkoła Podstawowa w Odrach. Placówka działająca na zasadach szkoły publicznej, prowadzona przez Stowarzyszenie na Rzecz Szkoły w Odrach.

Zbiorcze dane dotyczące gminnej oświaty na poziomie podstawowym i gimnazjalnym przedstawiają się następująco (dane GUS za 2005 r.):

Wyszczególnienie	Liczba uczniów	Liczba pomieszczeń	Liczba oddziałów	Liczba komputerów
szkoły podstawowe	1666	76	87	54
gimnazjum	1024	38	43	46

Kultura

Placówką realizującą zadania z zakresu upowszechniania kultury na terenie gminy Czersk jest przede wszystkim Ośrodek Kultury w Czersku. Prowadzi on następujące koła zainteresowań i zajęcia:

- Koło plastyczne;
- Koło Mini Playback Show;
- Koło szachowe;
- Koło tenisa stołowego;
- Chór „Lutnia”.

Ponadto ośrodek prowadzi zajęcia wokalne, kurs tańca, kino „Palladium” oraz jest miejscem spotkań stowarzyszeń działających na terenie gminy.

Prężnie działa również Ośrodek Kultury w Rytlu, którego działalność polega m.in. na:

- prowadzeniu nauki gry na instrumentach;
- prowadzeniu zajęć wokalnych;
- prowadzeniu kółek: komputerowego i plastycznego,
- prowadzeniu zespołów wokально – instrumentalnych (KONCEPT i METRUM);
- udostępnianiu pomieszczeń klubom seniora (BELFERKI i JESIENNA RÓŻA).

Ośrodek Kultury w Rytlu prowadzi następujące koła zainteresowań:

- koło teatralne;
- koło plastyczne;
- koło tenisa stołowego;
- zajęcia wokalne;
- zajęcia z kociewsko-borowiackiej kuchni regionalnej;
- zajęcia z makramy;
- zajęcia recytatorskie.

Na terenie gminy Czersk działa także Ośrodek Kultury w Łęgu. W ramach działalności Ośrodka odbywają się:

- zajęcia z tańca współczesnego,
- zajęcia wokalne,
-

Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	12	8	9	11	37	18	19	25
Przemoc w rodzinie	-	20	34	20	-	71	146	75
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	-	-	-	-	-	-	-	-
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	-	2	3	4	-	8	9	14
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	-	-	-	-	-	-	-	-
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	-	-	-	-	-	-	-	-

*Podstawa: Dane MGOPS w Czersku

Wykorzystanie środków finansowych ogółem (za 2006 r.)

Zadania	Plan	Wykonanie
Zadania zlecone gminie	570.000	566.828
Zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne	7.823.460	7.823.434
Składki na ubezpieczenie zdrowotne	51.250	50.786
Zadania własne gminy:	2.923.092	2.922.040
w tym		
- zasiłki celowe i w naturze	375.821	375.763
- dotacja celowa na dożywianie dzieci w szkole	314.750	314.604

*Podstawa: Dane MGOPS w Czersku

Rodzaj pomocy	Nakłady	Ilość osób/ilość świadczeń [2006 r.]
Zasiłki stałe	373.386	126 / 1.273
Zasiłki rodzinne	2.582.122	2.642 / 50.479
Zasiłki pielęgnacyjne	1.079.073	1.538 / 7.322
Zasiłki okresowe	503.267	566 / 2.543
Składki na ubezpiecz. emerytalne i rentowe	1.370	1 / 13
Ogółem	8.810.515	x

*Podstawa: Dane MGOPS w Czersku

Działalność Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czersku

Celem działalności MGOPS jest:

1. zaspakajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka,
2. doprowadzenie do możliwie pełnego usamodzielnienia osób i rodzin oraz doprowadzenie do integracji osób i rodzin ze środowiskiem,
3. umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia oraz zapobieganie powstawaniu takich sytuacji.

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czersetku posiada bardzo dobrą bazę techniczną i lokalową. MGOPS zatrudnia: dyrektora, głównego księgowego, 2 koordynatorów, pracownika ds. kadr i administracji, kasjera, 2 pracowników ds. rozliczeń, pracownika ds. dodatków mieszkaniowych, 8 pracowników socjalnych (w tym 1 specjalistę pracy socjalnej, 6 starszych pracowników socjalnych), 2 konsultantów (radca prawny ½ etatu i psycholog ½ etatu), 3 pracowników wykonujących specjalistyczne usługi opiekuńcze, 4 referentów ds. świadczeń rodzinnych, sprzątaczkę i kierownicę.

Ponadto zatrudnionych jest 3 pracowników obsługujących projekt „Aktywizacja zawodowa bezrobotnych narażonych na wykluczenie społeczne w gminie Czersetk” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Na uwagę zasługuje działalność Ośrodka Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czersetku.

W ośrodku zatrudnionych jest 4 pracowników: 2 instruktorów terapii, pracownik świetlicy (¾ etatu), sprzątaczką (½ etatu).

W ramach ośrodka działają:

- świetlica socjoterapeutyczna, z której korzysta 45 dzieci z rodzin alkoholowych, patologicznych i niewydolnych wychowawczo;
- punkt informacyjno – konsultacyjny dla ofiar przemocy w rodzinie;
- Zespół Wczesnej Interwencji Kryzysowej;
- punkt konsultacyjny przeciwdziałania narkomanii;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Ważny z punktu widzenia rozwiązywania problemów społecznych osób niepełnosprawnych jest Środowiskowy Dom Samopomocy. Z jego wsparcia korzysta 30 osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi. Zajęcia terapeutyczne prowadzi 4 instruktorów terapii w 4 pracowniach: stolarskiej, plastycznej, rękodzielniczej, kulinarnej. Oprócz terapii w poszczególnych pracowniach odbywają się codzienne zajęcia wspólne dla wszystkich uczestników m.in. grupowa gimnastyka ogólnorozwojowa, indywidualne ćwiczenia rehabilitacyjne, zajęcia muzyczne, prace porządkowe, oglądanie filmów i wybranych programów telewizyjnych. Ponadto organizowane są: spacer po mieście i okolicy, jednodniowe wycieczki turystyczno-krajoznawcze, wyjazdy na basen, konkursy. W Gminie działają także Warsztaty Terapii Zajęciowej. Uczestnikami jest 25 osób niepełnosprawnych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Zajęcia terapeutyczne odbywają się w 5 pracowniach. Warsztaty zabezpieczają potrzeby w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej, opieki medycznej i psychologicznej, kultury, rekreacji, integracji z otwartym środowiskiem oraz ochrony prawnej. Celem nadrzędnym działalności Warsztatów jest podnoszenie jakości życia i zapewnienie oparcia społecznego osobom mającym trudności z kształtowaniem swoich stosunków z otoczeniem. Terapia osób niepełnosprawnych w Warsztatach ma na celu przygotowanie ich do podjęcia pracy oraz podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia.

V. ANALIZA SWOT

1. UWAGI OGÓLNE

W planowaniu strategicznym stosowane są różne techniki analityczne oraz sposoby dochodzenia do konstruktywnych wniosków. Z uwagi na wagę zagadnienia należy przy tym korzystać ze sprawdzonych metod. Planowanie strategiczne powinno zostać podporządkowane następującym regułom:

- nazwanie, określenie, zdefiniowanie problemu (to, jak zdefiniujemy problem w dużym stopniu określa, które cele i metody powinny być zastosowane, aby ocenić przydatność alternatywnych rozwiązań. Ma to bezpośredni wpływ na wybór konkurencyjnych opcji);
- przyjęcie kryteriów ewaluacyjnych (pod jakimi względami będziemy porównywali ze sobą i oceniali sposoby rozwiązania);
- określenie konkurencyjnych sposobów postępowania (zakładamy, że zawsze da się wyróżnić kilka sposobów rozwiązania problemu, należy je też opisać ze szczegółami);
- prezentacja alternatyw i ich selekcja (w tym kroku następuje ocena alternatyw według ustalonych kryteriów ewaluacyjnych i wybór jednej z nich);
- bieżące monitorowanie i ewaluacja wyników wybranej do realizacji polityki (po wyborze sposobu rozwiązania konieczną jest stała ocena czy przyjęte rozwiązanie wpływa w zamierzony sposób na rzeczywistość społeczną).

W praktyce najczęściej wykorzystywaną metodą jest Analiza SWOT. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: Strengths (silne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia). Metoda ta pozwala na ocenę wewnętrznych i zewnętrznych czynników wpływających na rozwój badanej organizacji.

Analiza SWOT opiera się na badaniu dwóch grup czynników: wewnętrznych i zewnętrznych. Każda grupa rozpatrywana jest pod kątem dodatniego i ujemnego wpływu na badaną organizację.

W formie graficznej analizę SWOT można przedstawić następująco

		Uwarunkowania	
		wewnętrzne	zewnętrzne
Wywierany wpływ	pozytywny	Silne strony	Szanse
	negatywny	Słabe strony	Zagrożenia

W prezentowanej tabeli poszczególne określenia oznaczają:

Silne strony – to pozytywne zjawiska wynikające z samej organizacji (np. wysoki poziom wiedzy kadry, znajomość lokalnych uwarunkowań itp.)

Słabe strony – to negatywne zjawiska wpływające na ograniczenie szans i możliwości rozwojowych organizacji, na które ma ona wpływ (np. słaba komunikacja wewnętrzna, brak koordynacji działań itp.)

Szanse – to pozytywne zjawiska, które stwarzają możliwości rozwojowe niezależne od działań organizacji (np. położenie geograficzne)

Zagrożenia – to negatywne zjawiska wpływające z otoczenia organizacji, niezależne od jej działań (np. niedoskonałość rozwiązań prawnych, konkurencyjność sąsiednich podmiotów, pogarszanie wskaźników makroekonomicznych itp.)

Dla potrzeb niniejszego dokumentu zastosowano tabelaryczne ujęcie analizy SWOT. Wybór poszczególnych dziedzin do tabel analizy SWOT warunkowany jest tematem opracowania i wiąże się z tymi sferami funkcjonowania gminy, które w sposób pośredni lub bezpośredni wpływają na politykę społeczną.

2. TABELE ANALIZY SWOT

Tabela nr 1 - GOSPODARKA GMINY CZERSK	
Mocne strony	Słabe strony
<p>Duża dostępność wodociągu umożliwiająca prowadzenie nowoczesnej produkcji rolnej oraz lokowanie działalności gospodarczej na terenie gminy.</p> <p>Istnienie nadwyżki siły roboczej, możliwej do wykorzystania przez ewentualnie powstające przedsiębiorstwa.</p> <p>Potencjalne możliwości opracowywania nowych planów zagospodarowania przestrzennego.</p> <p>Występowanie jezior i kompleksów leśnych o dużych walorach rekreacyjnych i turystycznych.</p>	<p>Ograniczenia w prowadzeniu działalności gospodarczej wynikające z rolniczego charakteru gminy</p> <p>Nieuporządkowana gospodarka ściekowa na terenie gminy.</p> <p>Ograniczone możliwości w zakresie promocji gminy skierowanej zarówno do potencjalnych inwestorów, jak odbiorców usług turystycznych.</p> <p>Brak znaczącego popytu wewnętrznego wynikający ze stosunkowo niskich dochodów mieszkańców gminy.</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Modernizacja gminy będąca skutkiem wykorzystania funduszy pomocowych Unii Europejskiej.</p> <p>Aktywna polityka władz samorządowych nastawiona na pozyskanie inwestorów zewnętrznych oraz rozwój przedsiębiorczości mieszkańców.</p> <p>Wspieranie działań lokalnych poprzez wyspecjalizowane instytucje działające na szczeblu ogólnokrajowym.</p>	<p>Niewłaściwa polityka państwa oraz wspieranie koncepcji centralistycznych będących zagrożeniem samorządności w Polsce.</p> <p>Pogarszanie się opłacalności produkcji rolnej.</p> <p>Brak inwestorów wewnętrznych i zewnętrznych.</p> <p>Działania konkurencyjne innych gmin starających się przyciągnąć inwestorów, turystów oraz fundusze pomocowe.</p> <p>Ograniczenia możliwości zgromadzenia środków na wkład własny konieczny do ubiegania się o fundusze w ramach programów operacyjnych współfinansowanych przez UE.</p>

Tabela nr 2 – MIESZKAŃCY GMINY CZERSK

Mocne strony	Słabe strony
<p>Korzystne proporcje grup ludności w wieku produkcyjnym do grupy osób w wieku poprodukcyjnym. Dodatni przyrost naturalny na terenie gminy. Aspiracje części mieszkańców dotyczące uzupełniania wykształcenia, podnoszenia kwalifikacji zawodowych, zdobywania przez młodzież wykształcenia na poziomie co najmniej średnim. Aktywnie działające grupy lokalnych liderów, animatorów życia społecznego na terenie gminy.</p>	<p>Brak klasy średniej. Brak uczestnictwa dużych grup ludności w życiu gminy oraz brak więzi na poziomie wspólnoty samorządowej. Trudna sytuacja ekonomiczna dużych grup ludności spowodowana bezrobociem oraz niską opłacalnością produkcji rolnej. Bariery architektoniczne utrudniające korzystanie z dóbr i usług ludziom niepełnosprawnym.</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Wykorzystanie potencjału osób dotąd nieuczestniczących w życiu społecznym gminy. Zwiększanie się oferty edukacyjnej, jej coraz większa dostępność oraz relatywne obniżenie kosztów ponoszonych przez uczących się. Pozytywne skutki ożywienia gospodarczego i rozwoju kraju. Pozytywne tendencje demograficzne (wzrost liczby urodzeń) wynikające z przyjętych rozwiązań systemowych. Prorodzinna polityka państwa.</p>	<p>Starzenie się społeczeństwa. Zatrzymanie pozytywnych tendencji rozwojowych w skali ogólnokrajowej. Migracja najlepiej wykształconych młodych mieszkańców do ośrodków miejskich. Uwarunkowana względami ekonomicznymi emigracja osób o deficytowych i poszukiwanych przez pracodawców kwalifikacjach za granicę.</p>

Tabela nr 3 – BEZROBOCIE I RYNEK PRACY NA TERENIE GMINY CZERSK

Mocne strony	Słabe strony
<p>Przyrost liczby przedsiębiorstw i wzrost poziomu przedsiębiorczości na terenie gminy. Oddziaływanie Powiatowego Urzędu Pracy w Chojnicach. Gotowość podejmowania przez młodych ludzi nowych wyzwań i elastyczne reagowanie na potrzeby rynku pracy.</p>	<p>Duże bezrobocie na terenie gminy i występowanie ukrytego, nie rejestrowanego bezrobocia. Trudna sytuacja dużej rzeszy bezrobotnych, którym nie przysługuje już zasiłek. Niewielki potencjał wzrostowy lokalnych przedsiębiorstw. Apatia i bierność osób długotrwale bezrobotnych. Występowanie dużej grupy osób o kwalifikacjach, na które brak jest zapotrzebowania ze strony rynku pracy.</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Istnienie programów i funduszy na poziomie powiatowym i wojewódzkim, których celem ograniczanie bezrobocia i jego skutków. Przekwalifikowanie bezrobotnych. Pozytywne skutki wzrostu gospodarczego przekładające się na przyrost miejsc pracy.</p>	<p>Brak miejsc pracy dla młodzieży, duży odsetek osób bezrobotnych z niskim poziomem wykształcenia. Niewielka efektywność podejmowanych działań w obszarze aktywizacji bezrobotnych i środków mających poprawiać ich konkurencyjność na rynku pracy.</p>

Tabela nr 4 – STAN OŚWIATY, KULTURY I TURYSTYKI NA TERENIE GMINY CZERSK

Mocne strony	Słabe strony
<p>Wykształcona, zaangażowana i doświadczona kadra nauczycielska w szkołach gminy. Brak przemysłu, czyste środowisko naturalne, występowanie jezior i kompleksów leśnych. Występowanie zabytków oraz obszarów prawnie chronionych mogących przyciągać turystów na tereny gminy.</p>	<p>Istnienie dużej grupy ludzi młodych, absolwentów, którzy uzyskali wykształcenie nieodpowiednie do zapotrzebowania ze strony przedsiębiorców. Ograniczone możliwości promocji gminy i jej walorów turystycznych. Braki w szeroko pojętej infrastrukturze w postaci pól biwakowych, kempingów, ścieżek rowerowych.</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Wykorzystanie szans wynikających z funduszy stypendialnych. Wprowadzenie multimediów do procesów dydaktycznych w szkołach oraz w kształceniu dorosłych. Wykorzystanie środków pochodzących z europejskich funduszy pomocowych. Działalność lokalnych stowarzyszeń nastawionych na kultywowanie tradycji i obyczajów.</p>	<p>Brak aspiracji edukacyjnych wśród rodzin zagrożonych wykluczeniem. Niewystarczające fundusze na oświatę przekazywane z budżetu centralnego. Ograniczony dopływ środków na animowanie życia kulturalnego na terenie gminy i wspieranie lokalnych inicjatyw w tym zakresie. Apatia i bierność części ludności i jej brak zainteresowania dla życia i spraw gminy.</p>

**Tabela nr 5 – UWARUNKOWANIA BEZPIECZEŃSTWA OBYWATELI (W TYM BEZPIECZEŃSTWA SOCJALNEGO),
ADMINISTRACJA**

Mocne strony	Słabe strony
<p>Działalność władz gminy ukierunkowana na rozwój i wzrost poziomu życia obywateli. Działalność władz gminy, funkcjonariuszy policji, straży pożarnej i ich współpraca ze społecznością lokalną. Niższe od średnich wskaźniki przestępczości. Prężne i skuteczne działanie Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czersku.</p>	<p>Niedostateczne wyposażenie służb w środki techniczne, środki łączności i pojazdy służbowe. Duża grupa osób – beneficjentów pomocy społecznej. Bierność i apatia dużej części osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, nasilanie się postaw roszczeniowych. Odtwarzanie się struktury społecznej w części dotyczącej rodzin patologicznych – dziedziczenie patologii.</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Wykorzystanie szans wynikających z funduszy pomocowych oraz programów krajowych. Przekazywanie wyższych dotacji centralnych na utrzymanie bezpieczeństwa i politykę społeczną w sytuacji wzrostu gospodarczego. Wzmocnienie kadrowe i techniczne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czersku.</p>	<p>Wzrost przestępczości i uzależnień, zwłaszcza wśród nieletnich. Coraz większy zakres występowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Niekorzystne oddziaływanie rodzin patologicznych, dziedziczenie ubóstwa, patologii, dysfunkcji. Brak spójnej i całościowej polityki państwa w zakresie pomocy społecznej.</p>

VI. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z ANALIZY SWOT

Dokonana w oparciu o Raport o Stanie Gminy analiza SWOT wskazuje, które obszary szeroko rozumianej polityki społecznej wymagają długofalowych, perspektywicznych i przemysłanych działań. Jak wykazano powyżej podstawowymi problemami społecznymi wymagającymi rozwiązania są ubóstwo i bezrobocie. Skalę tych zagadnień obrazują oficjalne statystyki. Jednakże urzędowym danym wymyka się cała sfera takich problemów społecznych jak alkoholizm czy przemoc w rodzinie. Ponadto w danych tych nie ma informacji na temat ograniczonego dostępu do dóbr społecznych osób przewlekle chorych, starych i niepełnosprawnych. Dlatego też w opracowywanych celach podstawowych ujęto również te niekorzystne zjawiska.

1. NAJWAŻNIEJSZE PROBLEMY SPOŁECZNE NA TERENIE GMINY CZERSK

Istotą problemów społecznych jest to, że podlegają one wielorakim i złożonym powiązaniom pomiędzy sobą. Zaistnienie jednego z nich może wywołać w przyszłości kolejne, powodując w dodatku efekt tzw. sprzężenia zwrotnego dodatniego. I tak np. problem **bezrobocia** w krótkim okresie czasu może prowadzić do wystąpienia zjawiska **ubóstwa**. Ten z kolei w powiązaniu z wyżej wspomnianym bezrobociem rodzi poczucie frustracji i braku perspektyw. Taki stan rzeczy sprzyja wystąpieniu zjawiska **alkoholizmu**, który jeszcze bardziej pogłębia ubóstwo i utrudnia znalezienie pracy. Alkoholizm może również prowadzić do **przemocy w rodzinie**. Spatologizowana rodzina nie jest w stanie przekazać pozytywnych wzorców, co w konsekwencji prowadzi do pojawienia się następnych pokoleń, podatnych na patologię.

Jak wykazano powyżej, najważniejsza w polityce społecznej powinna być profilaktyka zagrożeń, ponieważ siły i środki na nią skierowane procentują pozytywnymi efektami w przyszłości. Z dokonanej analizy wynika również, że problemy społeczne i obszary działań powiązane są ze sobą wieloma zależnościami i przenikają się nawzajem. Dlatego wskazano następujące grupy osób i obszary interwencji:

- rodziny dotknięte ubóstwem z powodu bezrobocia oraz rodziny wielodzietne i niepełne,
- środowiska osób niepełnosprawnych,
- osoby starsze,
- dzieci i młodzież szkolna z rodzin ubogich i zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- grupy społeczne zagrożone chorobą alkoholową i narkomanią.

VII. OBOWIĄZUJĄCE USTAWODAWSTWO

Podejmowane działania nie mogą pozostawać w oderwaniu od ustawowych obowiązków wspólnoty samorządowej.

Podstawowe działania wspólnoty samorządowej w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej uregulowano w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Zadania gminy obejmują między innymi zagadnienia:

- ochrony zdrowia,
- pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych,
- gminnego budownictwa mieszkaniowego,
- edukacji publicznej,
- kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
- porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej,
- współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Uszczegółowieniem zadań jest ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Wynikające z niej obowiązki gmin przedstawiono w poniższej tabeli.

Zadania gminy wynikające z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej	
własne	zlecone
<ol style="list-style-type: none"> 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka; 2) sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej; 3) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym; 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych; 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych; 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego; 7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia; 8) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego; 9) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem; 10) praca socjalna; 11) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi; 12) prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych; 13) tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną; 14) dożywianie dzieci; 15) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym; 	<ol style="list-style-type: none"> 1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych; 2) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia; 3) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi; 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną; 5) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi; 6) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia

- 16) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
- 17) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego;
- 18) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

Do zadań własnych gminy należą również :

- 1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
- 2) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
- 3) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
- 4) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznanych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.

VIII. STRATEGIA DZIAŁAŃ

1. MISJA, OBSZARY INTERWENCJI, CELE PODSTAWOWE, CELE SZCZEGÓŁOWE, ZADANIA I SPODZIEWANE EFEKTY

Ustawa o samorządzie gminnym definiuje gminę jako wspólnotą samorządową zorientowaną na zaspokajanie potrzeb jej mieszkańców. Dlatego też władze gminy we wszystkich swych działaniach muszą dążyć do jak najlepszego i najpełniejszego zaspokojenia potrzeb lokalnej społeczności. Zgodnie z kanonami nowoczesnie rozumianej polityki społecznej polegać ma to nie tylko na dystrybucji dóbr, lecz na stwarzaniu możliwości i warunków do rozwoju we wszystkich dziedzinach życia. Oczywiście biorąc pod uwagę istotę zrównoważonego rozwoju należy pamiętać o osobach wykluczonych, które z różnych przyczyn nie stają się beneficjentami przemian i wzrastającego poziomu życia. Obowiązującym minimum zaś powinno być zapewnienie jednostce bytowania w warunkach nie urągających jej godności.

Misją gminy Czersk w zakresie polityki społecznej jest zapewnienie mieszkańcom jak najlepszych warunków życia, ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W celu realizacji misji wytypowano 5 obszarów krytycznych odpowiadających grupom wymagającym wsparcia. Są to:

- **rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym,**
- **osoby starsze,**
- **niepełnosprawni,**
- **grupy społeczne zagrożone chorobą alkoholową i narkomanią,**
- **dzieci i młodzież.**

Rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym.

Rodzina stanowi podstawowe ogniwo w strukturze społecznej. O warunkach jej funkcjonowania i rozwoju decydują działania z zakresu polityki ekonomicznej i społecznej. Aby mogła wypełnić swoje zadania i obowiązki powinna być otoczona ochroną i wsparciem, a w szczególności sposób należy zapewnić prawidłową realizację potrzeb rozwojowych i psychicznych dzieci, do których należy zaliczyć: potrzebę stabilizacji, bezpieczeństwa, przynależności uczuciowej. Od właściwego zaspokojenia potrzeb dziecka zależy prawidłowy przebieg jego rozwoju. Zaspokajanie potrzeb rozwojowych dziecka jest możliwe w rodzinie o prawidłowej strukturze i atmosferze gwarantującej poczucie stabilności i bezpieczeństwa.

Okres transformacji i wiążących się z nim problemów bytowych staje się dla znacznej liczby rodzin obciążeniem, z którym nie są w stanie sobie same poradzić. Negatywne zjawiska pogłębiającego się bezrobocia, bezradności, niejednokrotnie grożące wejściem w patologię, dotyczą wszystkich członków rodziny, nie wyłączając dzieci.

Przy realizacji zadań pomocy społecznej za priorytet należy przyjąć wspieranie środowisk i rodzin najbardziej zagrożonych biedą i trudnościami w rozwiązywaniu narastających problemów i to nie tylko ekonomicznych, ale też wychowawczych, psychicznych, zdrowotnych i innych.

Głównym problemem większości rodzin jest bezrobocie, przy czym znaczna część osób (niemal 85 %) nie ma uprawnień do świadczeń w formie zasiłków dla bezrobotnych i balansuje na poziomie minimum socjalnego. Dotyczy to głównie rodzin o niskim poziomie wykształcenia, a także wielodzietnych i niepełnych. Zjawiskiem wtórnym są występujące niejednokrotnie patologie, w tym głównie alkoholizm, pojawia się również przemoc. Powodują one niewydolność wychowawczą, która najboleśniej dotyka dzieci w tych rodzinach.

Występujące problemy powodują niewydolność finansową rodzin i brak środków na podstawowe potrzeby. Dzieci z tych rodzin są często nieprawidłowo żywione lub wręcz niedożywione, a jedynym prawidłowym posiłkiem jest posiłek otrzymany w szkole. Działania na rzecz rodziny powinny być zróżnicowane zależnie od występujących problemów. Innych form wsparcia

wymagają rodziny dotknięte bezrobociem, innych z problemem uzależnień czy niewydolne wychowawczo. Chociaż zapewnianie właściwych warunków bytowych dzieciom jest obowiązkiem rodziców, to im samym należy niejednokrotnie udzielić wsparcia.

Cel główny: Utrzymanie podstawowych funkcji rodziny i zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin z uwzględnieniem rodzin niepełnych i wielodzietnych.

Cele szczegółowe:

- zwalczanie bezrobocia i przeciwdziałanie jego skutkom;
- organizowanie i rozwijanie kompleksowego wsparcia dla dzieci i młodzieży szkolnej;
- organizowanie pomocy w rozwiązywaniu i ograniczaniu patologii;
- pomoc rodzinom w uzyskaniu samodzielności finansowej i eliminowanie postaw roszczeniowych.

Zadania:

- prowadzenie pracy socjalnej z bezrobotnymi, współdziałanie z Powiatem Urzędem Pracy;
- motywowanie bezrobotnych do aktywnego poszukiwania pracy, do przekwalifikowania, szkoleń, kursów;
- porady i informacje;
- zapobieganie poczuciu zagubienia i odrzucenia społecznego (wsparcie psychologiczne, punkt konsultacyjny);
- analizowanie zaburzeń u dzieci i szukanie ich przyczyn;
- udzielanie pomocy pedagogicznej i psychologicznej dzieciom z trudnościami emocjonalnymi o rozstrojonym życiu uczuciowym;
- dofinansowanie wypoczynku letniego i zimowego;
- współpraca z pedagogami szkolnymi;
- współpraca z instytucjami pozarządowymi, organizacjami, fundacjami, kościołami realizującymi zadania z zakresu pomocy;
- wykorzystanie różnych systemów wsparcia (psychologicznego, socjalnego, prawnego);
- współpraca z instytucjami zajmującymi się pomocą rodzinie;
- pomoc finansowa rodzinom zagrożonym;
- wsparcie w odtworzeniu więzi społecznych rodzin poprzez uczestniczenie w grupach samopomocowych organizacji pozarządowych (kierowanie do organizacji pozarządowych);
- prowadzenie pracy socjalnej;
- poradnictwo dotyczące możliwości poprawy sytuacji ekonomiczno-bytowej;
- stymulacja aktywności własnej rodzin w celu zaspokojenia potrzeb socjalno-bytowych (wykorzystywanie własnych możliwości);
- ożywienie życia społecznego w placówkach realizujących idee pomocy (organizacje pozarządowe, świetlice);
- poszukiwania liderów lokalnych;
- dożywanie dzieci i dorosłych;
- badania jakościowe - pogłębianie diagnozy sytuacji socjalno - bytowej rodzin (dalsze rozpoznawanie potrzeb środowiska).

Spodziewane efekty:

- uaktywnienie osób bezrobotnych;
- zmniejszenie bezrobocia;
- poprawa sytuacji socjalno-bytowej;
- zmniejszenie skutków psychicznych i społecznych bezrobocia;
- ochrona przed negatywnym wpływami środowiska;

- redukowanie zaburzeń;
- hamowanie rozwoju zjawisk patologicznych;
- zmniejszenie patologii w rodzinach;
- zapobieganie poczuciu bezradności i osamotnienia.

Osoby starsze.

Obserwowane procesy demograficzne od lat już wskazują na postępujący proces starzenia się społeczeństwa. Proces ten dotyczy również mieszkańców gminy Czersk.

Problem ludzi starszych funkcjonuje w dwóch wymiarach. Pierwszy dotyczy indywidualnego podejścia i odczuć osoby starszej z jej problemami dnia codziennego, chorobami, poczuciem osamotnienia. Drugi punkt widzenia dotyczy rodzin, w których żyją osoby starsze. Borykają się one z wieloma trudnościami dotyczącymi konieczności zapewnienia tym osobom właściwej opieki. Problemy pojawiają się również wówczas, gdy wystąpi nierównowaga między indywidualnymi potrzebami człowieka starszego w codziennym życiu, a realnymi możliwościami rodziny w udzielaniu mu pomocy w przezwyciężaniu tych trudności.

W związku z powyższym niezbędne jest poświęcenie należytej uwagi tej znaczącej części populacji, przede wszystkim zaś w celu zaktywizowania zbiorowości samych seniorów oraz wspomagania potrzebujących.

Cel główny: Poprawa jakości życia ludzi starszych oraz zapobieganie marginalizacji życia starszego pokolenia.

Cele szczegółowe:

- jak najdłuższe utrzymanie zdolności seniora do samoegzystencji w swym naturalnym środowisku oraz optymalizacja jego aktywności;
- zaktywizowanie rodziny do szerokich działań na rzecz członka rodziny;
- zapewnienie wsparcia osobom starszym niezdolnym do samodzielnej egzystencji w środowisku.

Zadania:

- stymulacja aktywności osób starszych;
- rozwój środowiskowej pomocy społecznej (pomoc finansowa, świadczenia w naturze, usługi, porady);
- udzielanie wsparcia środowiskowego ludziom starym;
- działanie na rzecz integracji ludzi starych ze środowiskiem;
- edukacja rodzin w zakresie nabywania kompetencji koniecznych do kontaktów z osobami starszymi w rodzinie (docieranie do dzieci poprzez pracownika socjalnego).

Spodziewane efekty:

- przeciwdziałanie osamotnieniu i alienacji, umocnienie psychiczne;
- zwiększenie kompetencji członków rodzin osoby starszej w zakresie sprawowania opieki;
- stworzenie sprawnie działającego centrum konsultacji, poradnictwa i wsparcia.

Niepełnosprawni.

Osoby niepełnosprawne stanowią w Polsce bardzo liczną społeczność, która liczy około 4,5 mln osób (ponad 14 % ogółu ludności), a prognoza GUS przewiduje, że w 2010 roku liczba ta wzrośnie do 6 mln.

Prawnie osobami niepełnosprawnymi są te jednostki, które posiadają stopień niepełnosprawności orzeczony przez Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Komisję Lekarską przy ZUS, KRUS,

jak również inne osoby z dysfunkcjami fizycznymi, psychicznymi i umysłowymi. Za niepełnosprawne należy uznać osoby, których stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienia, ogranicza lub uniemożliwia pełnienie ról i zadań społecznych na poziomie powszechnie przyjętych kryteriów.

W codziennym funkcjonowaniu osoby niepełnosprawne napotykać liczne przeszkody uniemożliwiające prowadzenie aktywnego życia społecznego oraz w znaczny sposób utrudniające integrację z najbliższą społecznością lokalną.

Niewątpliwie osoby niepełnosprawne potrzebują więcej wsparcia ze strony społeczeństwa, by móc osiągnąć takie same jakościowe warunki życia jak inni obywatele. Jest wiele sposobów eliminowania niepotrzebnych barier, jednak by poprawić społeczne funkcjonowanie osób niepełnosprawnych, pozytywnie przekształcić stan społecznej świadomości w zakresie niepełnosprawności, konieczne jest systematyczne planowanie działań odnoszących się do różnych obszarów rzeczywistości społecznej.

Narzędziem pomocnym, systematyzującym pomysły i zadania są przyjęte przez ONZ Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych. Zasady precyzują wstępne warunki równoprawnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w społecznościach, wyodrębniają kluczowe obszary, które społeczeństwo zobligowane jest udostępnić niepełnosprawnym obywatelom, a także proponują działania wdrożeniowe. Standardowe zasady służyły jako baza przy formułowaniu celu głównego i celów szczegółowych w gminnej strategii osób niepełnosprawnych. W gminie Czernichów środowisko osób niepełnosprawnych jest dostatecznie dobrze rozeznane. Świadczeniami pomocy społecznej z tego tytułu objętych było w 2006 r. 238 rodzin, w których żyły 632 osoby.

Cel główny: Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej i ich integracja społeczna.

Cele szczegółowe:

- inicjowanie działań zmierzających do udostępnienia osobom niepełnosprawnym środowiska fizycznego, ułatwianie dostępu do informacji i środków komunikacji międzyludzkiej;
- aktywizacja zawodowa i wzmocnienie pozycji osób niepełnosprawnych tak, by mogły one realizować swoje prawa na rynku pracy;
- utworzenie Zakładu Aktywizacji Zawodowej dla osób niepełnosprawnych,
- wczesna terapia i wspomaganie rozwoju.

Zadania:

- uwzględnienie wymagań dotyczących dostępności różnych grup osób niepełnosprawnych przy projektowaniu i budowie środowiska zewnętrznego; konsultowanie ze środowiskami osób niepełnosprawnych w tym zakresie;
- pomoc prawna i organizacyjna dla powstających spółdzielni pracy osób niepełnosprawnych;
- dostarczanie informacji na temat diagnozy, praw, dostępnych służb i programów wszystkim osobom niepełnosprawnym, ich rodzinom i opiekunom;
- dążenie do zapewniania na wszystkich poziomach właściwego szkolenia służb zaangażowanych w prowadzenie programów i usług dla osób niepełnosprawnych;
- współpraca z organizacjami osób niepełnosprawnych w zakresie rozwiązań życia zawodowego i zatrudnienia;
- podnoszenie świadomości samych osób niepełnosprawnych co do przysługujących im praw i możliwości;
- zachęcanie przedsiębiorców w sektorze prywatnym, by w swych działaniach brali pod uwagę kwestie niepełnosprawności;
- wspieranie osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy; np. dofinansowanie krajowych i lokalnych programów aktywizacji zawodowej;
- podnoszenie świadomości pracodawców celem przezwyciężenia negatywnych postaw i

uprzedzeń w kwestii niepełnosprawności; szkolenia, informowanie o istniejących ulgach finansowych w przypadku zatrudnienia osób niepełnosprawnych;

- wczesna diagnoza zagrożeń związanych z niepełnosprawnością;
- wczesne wspomaganie rozwoju i terapia specjalistyczna zmierzająca do niwelowania głębokich skutków wczesnych zagrożeń;
- podjęcie działań w celu podniesienia świadomości społeczności lokalnej na temat osób niepełnosprawnych, ich praw, potrzeb, możliwości wkładu w życie społeczne;
- szkolenie pracowników mających częsty kontakt z osobami niepełnosprawnymi w zakresie problematyki niepełnosprawności;
- aktywizowanie osób niepełnosprawnych jako nauczycieli, instruktorów i doradców w szkolenia dla różnej kategorii pracowników i zainteresowanych instytucji;
- konsultowanie z osobami niepełnosprawnymi programów szkoleniowych dla pracowników;
- wyrównanie szans rozwojowych i edukacyjnych; tworzenie integralnych form wychowania, nauczania i edukacji;
- udostępnienie edukacji dla wszystkich uczniów niepełnosprawnych: tłumaczenie języka migowego, organizacja służb wspierających;
- włączenie rodziców osób niepełnosprawnych w proces nauczania;
- zapewnienie materiałów, stałych szkoleń dla nauczycieli niepełnosprawnych dzieci oraz dla nauczycieli wspierających.

Spodziewane efekty:

- niwelowanie barier architektonicznych i komunikacyjnych;
- zwiększenie mobilności zawodowej osób niepełnosprawnych;
- przeciwdziałanie osamotnieniu i izolacji społecznej;
- przełamanie niechęci pracodawców wobec osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności;
- uwzględnianie potrzeb osób niepełnosprawnych w działalności placówek użyteczności publicznej;
- ułatwianie osobom niepełnosprawnym codziennego kontaktu z instytucjami życia publicznego;
- przełamanie bariery niewiedzy i nietolerancji w stosunku do osób niepełnosprawnych;
- niwelowanie zjawiska alienacji społecznej osób niepełnosprawnych;
- integracja z najbliższym środowiskiem;
- aktywizacja osób niepełnosprawnych;
- wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w zakresie edukacji.

Grupy społeczne zagrożone chorobą alkoholową i narkomanią.

Alkoholizm

Spożywanie alkoholu w nadmiernych ilościach niesie ze sobą wiele negatywnych konsekwencji, a w skrajnym wypadku prowadzi do uzależnienia. Konsekwencje nadużywania alkoholu są wielorakie. Można je podzielić na:

- fizjologiczne (zatrucia, choroby narządów wewnętrznych);
- problemy psychologiczne i egzystencjalne (próby samobójcze, wyobcowanie, zamknięcie się w sobie);
- problemy wypadków (wypadki w pracy i wypadki drogowe);
- dotyczące zachowania i ról społecznych.

Alkoholizm jest poważnym problemem społecznym, rzutującym na pozostałe sfery życia i generującym inne problemy społeczne. W szczególności alkohol prowadzi do wzrostu przestępczości, pogłębia ubóstwo, wywołuje przemoc w rodzinie. Dotyka coraz częściej młodzież, a w skrajnych przypadkach nawet dzieci w wieku szkolnym. Aby go zwalczyć potrzebne są nie tylko programy dla już uzależnionych, ale również działania profilaktyczne zapobiegające

uzależnieniom. Spowodowane jest to ofensywą reklamową zwłaszcza producentów piwa, adresowaną do ludzi młodych. Osoby te narażone są na zwiększone ryzyko rozwoju choroby alkoholowej. Kampanie reklamowe odniosły pożądany z punktu widzenia wytwórców efekt i spożycie piwa systematycznie wzrasta.

Narkomania

Od początku lat dziewięćdziesiątych w Polsce obserwowany jest znaczny wzrost używania narkotyków. Szybko rosło rozpowszechnianie eksperymentalnego i okazjonalnego używania substancji nielegalnych wśród młodzieży. Pojawiły się pierwsze sygnały zainteresowania narkotykami wśród dorosłych, zwłaszcza w miastach. Rosły wskaźniki narkomanii rozumianej jako regularne używanie narkotyków powodujące poważne problemy. Zwiększała się podaż narkotyków na nielegalnym rynku i w ślad za tym ich dostępność.

Terminem narkomania określa się stan uzależnienia od środków odurzających. Pojęcie to ma szerokie znaczenie i obejmuje nie tylko nałogowe używanie narkotyków, ale także stosowanie wszelkich środków wywołujących euforię odurzającą. Nawykowe odurzanie się narkotykami staje się zjawiskiem masowym i groźnym dla zdrowia i życia (nadużywanie silnych środków narkotycznych prowadzi do śmierci, samobójstw na skutek przyjmowania różnych substancji) i dla mienia społeczeństwa (rozboje, rabunki, kradzieże popełnione w celu zdobycia pieniędzy na zaspokojenie głodu narkotycznego).

Cel główny: Aktywna forma przeciwdziałania negatywnym skutkom uzależnień oraz bieżące rozwiązywanie problemów z tym związanych wśród społeczności lokalnej.

Cele szczegółowe:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkomanii;
- udzielenie rodzinom, w których występują problemy uzależnień, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień.

Zadania:

- realizacja programów terapeutycznych dla mieszkańców gminy z uwzględnieniem specjalistycznych programów dla młodzieży;
- podnoszenie standardu świadczonych usług zdrowotnych;
- współpraca gminy w zakresie wydawania orzeczeń (opinii biegłych) dotyczących osób, wobec których toczy się postępowanie o leczenie odwykowe (dostarczanie opinii, wywiadu środowiskowego, itp.);
- rozmowy motywacyjne, objęcie pomocą terapeutyczną, psychospołeczną osób, które podjęły leczenie odwykowe;
- wprowadzenie nowoczesnych metod terapeutycznych i informatycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- szkolenie osób w zakresie pomocy dla ofiar przemocy;
- prowadzenie kampanii miejscowych dotyczących przemocy;
- prowadzenie działań pomocowych na rzecz ofiar przemocy;
- prowadzenie programów edukacyjno-profilaktycznych dla dzieci i młodzieży szkolnej oraz

- ich rodziców w zakresie używania substancji psychoaktywnych, alkoholu i narkotyków;
- organizowanie dla pedagogów szkolnych i nauczycieli prowadzących programy edukacyjno - opiekuńcze, profilaktyczne, socjoterapeutyczne, szkoleń, konferencji, warsztatów itp.;
  - wspieranie i włączenie się do kampanii ogólnopolskich, regionalnych, lokalnych w zakresie uzależnień i przemocy wobec dzieci;
  - wspieranie i organizowanie dla mieszkańców gminy, zwłaszcza dzieci i młodzieży szkolnej: zabaw, festynów, happeningów ze scenariuszami zawierającymi treści profilaktyczne oraz promujące zdrowy, wolny od nałogów styl życia;
  - współpraca z mediami w promowaniu zdrowego stylu życia;
  - zaopatrywanie w materiały edukacyjno-profilaktyczne szkół, instytucji działających na rzecz dzieci osób i dorosłych;
  - rozszerzenie programu zajęć psychoprofilaktycznych dla dzieci i młodzieży o różne formy zajęć sportowych organizowanych w szkołach i świetlicach;
  - wdrażanie programów edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz działań kontrolnych i interwencyjnych mających na celu ograniczanie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia;
  - wspieranie działań instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych działających na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemami uzależnień;
  - wspieranie działań instytucji działających na rzecz rodzin i osób z problemem alkoholowym;
  - wspieranie działań na rzecz bezpieczeństwa mieszkańców gminy w związku z naruszeniem prawa przez osoby będące pod wpływem alkoholu.

Spodziewane efekty:

- ograniczenie spożycia alkoholu przez mieszkańców gminy;
- zmniejszenie dostępności narkotyków w szkołach;
- zmniejszenie się liczby osób uzależnionych;
- redukcja zjawiska przemocy w rodzinie, których sprawcami były osoby działające pod wpływem alkoholu;
- zmniejszenie strumienia środków pieniężnych kierowanych do osób uzależnionych i ich rodzin;
- ograniczenie zjawiska ubóstwa.

Dzieci i młodzież.

W złożonej rzeczywistości społecznej, tam gdzie występują ubóstwo, bezrobocie i uzależnienia szczególnie dramatyczny jest los dzieci. Wychowują się często przy tym w dysfunkcyjnych rodzinach. Dzieci bywają niedożywione i zaniedbane, doświadczają przemocy ze strony dorosłych. Poza tymi oczywistymi niedostatkami należy zauważyć, że warunki finansowe w dużym stopniu decydują o szansach edukacyjnych młodego pokolenia. Dzieci z biednych rodzin zagrożone są dziedziczeniem biedy i negatywnych wzorców społecznych, ponieważ wzrastają w środowisku, w którym zanikają wzorce społeczne. Powoduje to zjawisko dziedziczenia ubóstwa i dysfunkcji występujących w rodzinie. Dlatego tak ważne są działania zarówno w sferze edukacji i profilaktyki, jak i rozbudowany system świadczeń pieniężnych. Uzupełnieniem działań na rzecz dziecka jest akcja dożywiania dzieci w szkołach oraz wyposażania ich w niezbędne przybory szkolne.

Cel główny: Wyposażenie młodego pokolenia w umiejętności i kompetencje społeczne niezbędne w dorosłym życiu, przede wszystkim kształtowanie odpowiedzialności oznaczającej zdolność właściwego reagowania na wyzwania i nowe sytuacje życiowe.

Cele szczegółowe:

- kształtowanie wśród dzieci i młodzieży postawy odpowiedzialności za: własne życie, zdrowie fizyczne, emocjonalne, duchowe, wzrost, rozwój, poprawę własnego położenia, edukację i doświadczenie; przyszłość w szczególności w perspektywie nieuchronności starzenia się;
- wdrażanie wśród dzieci i młodzieży idei samopomocy i samoopieki.

Zadania:

- ochrona dzieci i młodzieży przed przestępczością i przemocą;
- podnoszenie jakości pracy przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów;
- zapewnienie pomocy socjalnej dzieciom i młodzieży dotkniętej ubóstwem;
- stworzenie dzieciom i młodzieży warunków do kulturalnego, aktywnego spędzania czasu wolnego;
- promowanie dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionej;
- tworzenie nowych miejsc pracy dla absolwentów;
- wspieranie funkcji rodziny;
- przeciwdziałanie dewiacjom i patologii wśród dzieci i młodzieży.

Spodziewane efekty:

- eliminowanie zjawisk patologii społecznej wśród młodzieży;
- wyrobienie nawyków zdrowego, aktywnego spędzania czasu wolnego;
- aktywizacja zawodowa absolwentów szkół średnich;
- ukształtowanie wśród młodego pokolenia aktywności w rozwiązywaniu życiowych sytuacji problemowych.

2. PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ STRATEGII I PODMIOTY WSPIERAJĄCE

- Burmistrz Czerska,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Szkoły podstawowe i gimnazja publiczne,
- organizacje pozarządowe,
- parafie.

3. WDRAŻANIE I MONITOROWANIE STRATEGII

Z uwagi na wagę zagadnień oraz długoletni okres realizacji strategii musi być ona na bieżąco monitorowana. Monitorowanie nie tylko zapewni sprawny i zgodny z harmonogramem postęp realizacji programu, ale również umożliwi ocenę zasadności przyjętych celów podstawowych oraz służących jej realizacji działań. Rzeczywistość społeczna jest obszarem, gdzie procesy zachodzą w sposób niezwykle dynamiczny i dlatego strategia musi mieć wbudowane mechanizmy pozwalające na ewaluację osiągniętych wyników i korektę wyznaczonych zamierzeń.

Monitorowanie umożliwi zatem:

- bieżącą ocenę realizacji programów i zadań oraz osiągania celów;
- prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji;
- dokonanie bieżących korekt i poprawek;
- podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych;
- informowanie społeczności lokalnej o uzyskanych wynikach.
-

Za proces ten będzie odpowiadał powołany przez Burmistrza Czerska zespół zadaniowy ds. wdrożenia, realizacji i monitorowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

4. FINANSOWANIE STRATEGII

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w Strategii jest jej finansowanie. Przewiduje się następujące źródła finansowania proponowanych działań:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy;
- środki przekazane gminie z budżetu państwa (dotacje);
- możliwe do pozyskania środki funduszy krajowych np. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- możliwe do pozyskania środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej np. EFS.

5. OKRES REALIZACJI PROGRAMU

Strategia będzie realizowana w latach 2007 – 2013. Wybór tego okresu nie jest przypadkowy. Z jednej strony siedmioletni okres realizacji dla programów społecznych nie jest terminem długim, z drugiej zaś pokrywa się z przyjętym w Unii Europejskiej okresem budżetowania. Członkostwo Polski w strukturach Unii daje gminom niepowtarzalną szansę korzystania z różnych środków pomocowych, również w zakresie pomocy społecznej. Jednym z warunków uzyskania wsparcia jest posiadanie spójnej, całościowej wizji polityki społecznej gminy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych odpowiada tym warunkom.

IX. ZAKOŃCZENIE

Opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Czersk pozwoli na celowe, systematyczne i planowe dążenie do osiągnięcia wytyczonego celu. Sukces jej realizacji zależy od wielu czynników, zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych. Największym z zagrożeń jest zahamowanie rozwoju gospodarczego kraju i osłabienie tendencji wzrostowych. Wzrost poziomu dochodów ludności stanowić będzie najlepszą gwarancję rozwiązywania podstawowych problemów społecznych, jakimi są bezrobocie, ubóstwo i alkoholizm.

Realizacja strategii wymaga zaangażowania całej wspólnoty. Nie bez znaczenia jest również wsparcie organizacji pozarządowych, kościoła czy władz szczebla powiatowego i wojewódzkiego.

Wdrożenie programu przyczyni się do znaczącego ograniczenia występujących na terenie gminy problemów społecznych. Jego efektem będzie znaczący wzrost poziomu życia obywateli oraz integracja lokalnej społeczności. Gminie zaś pozwoli na ograniczenie wydatków na szeroko rozumianą pomoc społeczną i skierowanie większej ilości środków na modernizację i rozwój.